

[Krag.]

det samme. Vanskeligheden ved at fastsætte den effektive Rente er i Virkeligheden ganske den samme, og det er en Vanskelighed, som næppe lader sig overvinde ved Lovgivningsbestemmelser, fordi den effektive Rente ligesom ved Udlaan i Kredit- og Hypotekforeninger gennem Udstedelse af Kasseobligationer ogsaa i det Tilfælde, hvor Udlaanet udbetales kontant, afhænger af, hvad Køberen ved Anbringelse mod tilsvarende Sikkerhed kan faa for sine Penge. Det er ganske indlysende. Det nytter ikke, at man vender sig mod Udnyttelse af Kursen, hvor Laanet udbetales kontant, hvis det medfører, at den, der har Penge til Raadighed til Udlaan, kan opnaa gunstigere Vilkaar ved Køb af de af Realkreditinstitutionerne udstedte Kasseobligationer. Det er i alle Tilfælde Tilbud og Efterspørgsel under tilsvarende Vilkaar, som er bestemmende, i alt Fald i næsten alle Tilfælde, hvor ikke ganske særlige Forhold griber ind.

Jeg ved ikke, om der ikke vil være Grund til, naar man nu, hvad jeg fuldt ud forstaar Nødvendigheden af, undtager Realkreditinstitutionernes Laanevirksomhed fra denne Lovgivning, ogsaa at undtage Sparekasserne, som jo for de allerflestes Vedkommende er under lokal Ledelse, og hvis Laanevirksomhed i høj Grad er indstillet paa at betjene lokale Laanekrav. De Laan, som Sparekasserne udsteder — det gælder i hvert Tilfælde det store Tal af Sparekasser ude omkring i Provinserne —, udstedes jo uden Kurs eller i hvert Tilfælde med en ganske ringe Kursnedsættelse, og dette nu ligefrem at give Anvisning paa 2 pCt., som kan tages med 5 Aars Mellemrum — jeg er ikke helt sikker paa, at det i Virkeligheden tjener de Interesser, som vi alle ønsker at tjene: at sikre Laantagerne de billigst mulige Vilkaar.

Alt dette fremfører jeg kun til Overvejelse for den højtærede Minister og maaske ogsaa i det Udvalg, som jeg gaar ud fra vil blive nedsat til Behandling af denne Sag, for man maa jo huske paa, at i enhver Laanesag er der to Parter, Laangiveren og Laantageren. Om nu den første eller den sidste er den svageste i Forholdet, ja, det afhænger naturligvis af Pengemarkedets særlige Tilstand, men i Almindelighed er det vel Laantageren, der i Stiftelsessituationen er den svageste, og derfor sympatiserer jeg ogsaa med, at man søger at beskytte ham, men man maa passe paa, at man ikke gennem Beskyttelsesforanstaltningerne hindrer ham i mange Tilfælde at opnaa det Laan, som han har Trang til. Jeg mener, at Grænserne for Beskyttelsesbestemmelserne maa sættes

saa vide, at der bliver Mulighed for, at den vedkommende, som er i Trang, kan faa det Laan, som hans Trangssituation nødvendiggør, og dèr vil jeg spørge den højtærede Minister: Er han slet ikke ængstelig for, at en Kalamitet kan indtræde, hvis hans Forslag uændret ophøjes til Lov? Frygter den højtærede Minister ikke, at Vanskeligheden ved at opnaa Laan mod 3die og 4de Prioritet i fast Ejendom i mangfoldige Tilfælde vil stærkt skærpes gennem en saadan Lovgivning og skærpes stærkest netop dèr, hvor Trangen til Laan er størst og Sikkerheden mest tvivlsom?

Lad mig nævne, at for en halv Snes Aar siden var en 4½ pCt.s Kasseobligation i en vis Landkreditforening nede i en Kurs af ca. 65, det vil altsaa sige, at den nominelle Rente i Virkeligheden ikke var de 4½ pCt., der stod paa Papiret, men 7 pCt. For at finde den effektive Rente af en saadan Kasseobligation maa Udtrækningschancen beregnes i Procenter af Købesummen. Dette er en ret kompliceret Beregning, naar den skal udføres nøjagtigt, saa det skal jeg ikke indlade mig paa en Skildring af, men raat vil denne Udtrækningschance vel kunne sættes til 1 pCt., saaledes at Obligationskøberen i dette Tilfælde opnaaede ca. 8 pCt. af sine Penge og endda Sikkerhed derfor gennem et Par Menneskealdrer — og det mod Iste Prioritets Pantesikkerhed. Man kan sige, at dette er ganske urimeligt, og deri er jeg i og for sig fuldkommen enig, det er ikke billigt, men ubilligt. Men Spørgsmaalet er bare: Hvilke Magtmidler findes der til at hindre slikt? Naar Obligationskøberne holder sig tilbage og Laanetrangen er stor, Udbudet af Kasseobligationer betydeligt, ja, saa gaar det, som naar der er voldsom stærkt Udbud af en hvilken som helst Vare og et ringe Behov, saa falder Prisen, det vil sige, saa falder Kursen, og dermed stiger den effektive Rente, som Kasseobligationskøberen kan opnaa.

Nu kan man sige: Ja, men det var jo aldeles ekstraordinære Forhold, ikke mindst for den Kreditforening, jeg her tænker paa, som jo i alle Henseender var fuldt ud solid, om hvis Soliditet, der ikke var den fjerneste Grund til at nære Tvivl. Naar dens Kasseobligationer i en Periode gik ned i en saa lav Kurs, var Aarsagen ikke mindst den Uro, som den økonomiske Situation inden for Landbruget paa det Tidspunkt foranledigede iblandt Laantagerne, og som rejste Tvivl hos Kasseobligationskøberne med Hensyn til den Sikkerhed, disse Obligationer frembød — derfor gik de ned i den lave Kurs. Men det er jo dog kun et Aars Tid